

враховує реальної ситуації на українських підприємствах. Закордонний досвід свідчить про те, що підвищення професійного розвитку працівника це прибуткове інвестування підприємства.

Визначивши основні фактори негативного впливу на професійний розвиток працівників розроблено заходи щодо покращення законодавчого, фінансового, організаційного та податкового характеру, що сприятимуть росту конкурентоспроможності кадрів на виробництві та покращення національного господарства в цілому.

професійний розвиток, професійне навчання, рівень кваліфікації

Одержано 14.10.13

УДК 658.330

А.К. Андрюшко, директор

ДП «Кривбасстандартметрологія», м. Кривий Ріг

Інноваційно-активні підприємства: сутність та фактори впливу на їх розвиток

У статті визначено сутність поняття інноваційно-активні підприємства, узагальнено підходи до їх оцінки, а також виявлено зовнішні фактори впливу на їх розвиток. Встановлено, що інноваційну активність доцільно розглядати як комплексний процес, спрямований на створення, виробництво та удосконалення нових видів продукції, послуг, технологій, організаційних форм, поява яких на ринку може дати додатковий дохід.

інновації, інноваційно-активні підприємства, зовнішнє середовище, фактори

А.К. Андрюшко

ГП «Кривбасстандартметрологія», г. Кривой Рог

Инновационно-активные предприятия: сущность и факторы влияния на их развитие

В статье определена сущность понятия инновационно-активные предприятия, обобщены подходы к их оценке, а также выявлены внешние факторы влияния на их развитие. Установлено, что инновационную активность целесообразно рассматривать как комплексный процесс, направленный на создание, производство и совершенствование новых видов продукции, услуг, технологий, организационных форм, появление которых на рынке может дать дополнительный доход.

инновации, инновационно-активные предприятия, внешняя среда, факторы

Постановка проблеми. Аналіз різних аспектів розвитку підприємств в Україні дозволив визначити, що вирішальну роль сьогодні відіграє інноваційний процес. Інтенсивний розвиток інноваційно-активних підприємств в сучасних умовах забезпечує основу стійкого економічного росту. Підтвердженням цього слугують численні дослідження фахівців. Економічне зростання на основі використання інновацій надає можливість стверджувати вченим-фахівцям про інноваційний тип розвитку економіки на відміну від застійного, еволюційного, екстенсивного. Курс на інноваційний розвиток в Україні означає, що перехід економіки в новий якісний стан має здійснюватися завдяки активізації інноваційно-активних підприємств, що дозволить реорганізувати національну економіку. В Україні для реалізації стратегії інноваційного розвитку є в наявності всі необхідні передумови, серед яких слід назвати науково-технічний,

виробничий та кадровий потенціал інноваційно-активних підприємств, що визначає конкурентні переваги нашої країни. Разом з тим, аналіз інноваційних підприємств показав, що в Україні рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання не дуже високий через обмеженість матеріальних, кадрових та фінансових ресурсів. Отже, оцінка сутності та факторів впливу на розвиток інноваційно-активних підприємств набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття інноваційної активності розглядається в працях як зарубіжних, так і вітчизняних авторів: І. Ансоффа, Д. Моррісона, К. Крістенсена, Ф. Янсена, І. В. Баранової, М. В. Черепанової, В. П. Баранчєєва, Р. А. Фатхутдінова, І. А. Тарасенко, О. Н. Королько, К. С. Бєлявської та інших. Проте дуже багато питань стосовно інноваційно-активних підприємств та специфіки їх функціонування залишаються невизначеними.

Формулювання цілей. Метою даної роботи є визначення сутності поняття інноваційної активності, узагальнення підходів до оцінки інноваційно-активних підприємств, а також виявлення зовнішніх факторів впливу на їх розвиток.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі останнім часом набувають широкого охоплення дослідження інноваційної активності підприємств. Загальновизнано і не потребує додаткового обґрунтування твердження про безальтернативність для України інноваційного типу розвитку. При цьому в публікаціях недостатньо уваги приділяється питанням дослідження змістовної характеристики інноваційно-активного підприємства [5].

Термін «інновація» як нова економічна категорія було введено у науковий обіг австрійським економістом Й. Шумпетером, який розумів під інноваціями використання нових комбінацій існуючих продуктивних сил для вирішення комерційних завдань, а також вбачав в інноваціях джерело розвитку економічних систем.

В Україні інноваційна діяльність регулюється Законом України «Про інноваційну діяльність», який трактує термін «інновація» як «новостворені і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери», однак поняття інноваційної активності в ньому не [1].

Слово «активний» має латинське походження (лат. *activus*) та характеризує діючий суб'єкт, що приймає активну участь у впливі на інші суб'єкти або об'єкти. Що стосується поняття інвестиційної активності, то на сьогоднішній день між вченими та дослідниками не існує повного консенсусу щодо його визначення [3,8].

Сьогодні існує велика різноманітність видів інноваційної діяльності і часто складно діагностувати, належить дана діяльність до інноваційної чи ні [5].

Підприємство вважається інноваційно-активним, якщо воно: постійно удосконалює і оновлює продукцію, що випускається; набуває, освоює і використовує прогресивну техніку і новітнє устаткування; використовує переваги спеціалізації і диверсифікації; оновлює сировинну базу за рахунок застосування якісніших, а також нового виду сировини; розвиває і удосконалює сектор НДДКР; упроваджує більш довершені (високі) технології у виробничий процес; вводить зміни у складі функцій, методах роботи апарату управління, зокрема, застосовує автоматизовані системи управління; покращує структуру кадрів, використовуючи працю високої кваліфікації; упроваджує новітні методи організації виробництва і праці; використовує нові джерела енергії і енергозберігаючі технології; удосконалює організаційну структуру; упроваджує фінансові інновації; удосконалює логістичний ланцюг; застосовує новітні маркетингові технології; упроваджує екологічні нововведення.

З погляду вдосконалення виробничого процесу до інноваційно-активних

підприємств необхідно відносити ті, які використовують переваги спеціалізації і диверсифікації. На практиці підприємства спеціалізуються на виробництві тієї продукції, яка має попит. Споживач може висловити свої вимоги до продукту, в цьому випадку виробництво буде засноване на спецзамовленнях. Підприємства можуть перетворюватися на складні багатоцільові комплекси, які характеризуються великою стійкістю в умовах пристосування до змінного попиту [5].

І. О. Тарасенко визначає інноваційну активність суб'єкта господарювання його спрямованістю на реалізацію стратегічних цілей розвитку в умовах ринкової конкуренції з метою забезпечення стійкості функціонування підприємства та його успішності у довгостроковій перспективі [3,7].

На думку В. Зорина, інноваційна активність в економіці – це управлінська діяльність, що враховує потреби ринкової економіки в безперервному оновленні товарів, послуг, технологій. Вона виявляється у прагненні перемагати в конкурентній боротьбі за рахунок новизни, досконалості і якості продукції, у підтримці творчих, ініціативних працівників; в готовності до організаційних змін, до зламу управлінських структур у відповідь на коливання ринку та ін. [3,4].

Серед західних економістів особливо відзначають підхід І. Ансофа до активності організації. Базуючись на своїх дослідженнях, вчений стверджує, що конкурентний статус фірми в стратегічній зоні господарювання визначається як результат взаємодії трьох наступних факторів: ефекту масштабу діяльності організації, конкурентної стратегії, потенціалу організації. При цьому кожен з вищезазначених факторів є не потенційно можливим, але вже досягнутим організацією в результаті виявленої її співробітниками і керівництвом активності. Таким чином, за І. Ансофом, потенційний конкурентний статус організації стає реальним лише у разі ненульової активності, що проявляється фірмою [5].

Російські дослідники (В. П. Баранчєєв, Н. П. Масленнікова, В. М. Мішин) дають визначення інноваційної активності як комплексної внутрішньої характеристики, заснованої на властивостях, здібностях і компетенціях організації як споживача і постачальника інноваційного продукту. Ця група вчених розглядає інноваційну активність з позиції так званого методу «чорного ящика», на основі якого вони визначили ключові характеристики інноваційної активності організації, до яких належать: інноваційна сприйнятливість, забезпеченість ресурсами, якість організації та спілкування та інноваційна компетентність [3].

Вчені-економісти І. В. Баранова, М. В. Черепанова визначають інноваційну активність як комплексну характеристику інтенсивності інноваційної діяльності підприємства, заснованої на здатності до мобілізації інноваційного потенціалу. Для оцінки економічної активності підприємства вони пропонують застосовувати три підходи:

1) формальний – дозволяє розподілити всі підприємства на інноваційно активні та інноваційно неактивні. Належність до першої категорії визначається за фактом виконання робіт, що відносяться до інноваційної діяльності;

2) ресурсно-витратний – заснований на визначенні величини різних ресурсів в вартісному вираженні, які організація використовує на всіх стадіях інноваційного процесу;

3) результативний підхід – заснований на ідентифікації можливих ефектів від інноваційної діяльності організації та їх вартісної оцінки [2,3].

Таким чином, під інноваційно-активним підприємством науковці розуміють підприємство, що займається інноваційною діяльністю. До напрямів інноваційної діяльності традиційно відносять: здійснення досліджень і розробок; придбання нових технологій, машин, обладнання, установок, інших основних фондів і здійснення

капітальних витрат, пов'язаних з упровадженням інновацій; виробниче проектування, інші види підготовки виробництва для випуску нових продуктів, впровадження нових методів їх виробництва; здійснення маркетингових інновацій тощо.

Тому інноваційну активність доцільно розглядати як комплексний процес, спрямований на створення, виробництво та удосконалення нових видів продукції, послуг, технологій, організаційних форм, поява яких на ринку може дати додатковий дохід [9].

Специфіка функціонування інноваційно-активного типу підприємства полягає в тому, що на нього діють імпульси із зовнішнього середовища, спонукаючи до формування нововведень, їх впровадження і розповсюдження, а внутрішнє середовище підприємства відрізняється інноваційністю, тобто зовнішні сигнали сприймаються підприємством і здійснюється інноваційна діяльність по певних напрямках [5].

Всі зовнішні фактори впливу на виникнення інноваційної активності підприємств умовно можна поділити на міжнародні, національні та ринкові (табл. 1).

Таблиця 1 - Зовнішні фактори впливу на інноваційну активність підприємств

Група	Фактори	Характеристика фактору
Міжнародні	Загально-економічні	стан економічного розвитку країн-партнерів; питання економічної безпеки; міжнародна фінансова політика; трансформаційність банків
	Міжнародна політика	політика укладання міжнародних угод; політика утворення вільних економічних зон та зон вільної торгівлі; тарифні узгодження між країнами; міжнародне підприємництво; закони ЄС щодо конкуренції та меж урядового регулювання;
	Міжнародна конкуренція	процедура організації спільних підприємств; умови здійснення ліцензійної торгівлі; фінансовий стан зарубіжних партнерів; кількість та значущість стратегічних зон господарювання
Національні	Політичні	політична стабільність; відношення держави до підприємництва
	Економічні	загальний стан національної економіки; стан фінансової системи; відношення держави до власності; податкова політика держави; відношення держави до монополізму; захист конкуренції в країні; стан економічного розвитку; інфляційні процеси; підприємницька активність; політика держави до підприємств-боржників; рівень доходів та накопичень населення; споживча спроможність; державна політика до отримання позики
Комерційні	Психографічні	споживчий вибір; навички, традиції та норми споживання; відношення споживачів до нових товарів
	Науково-технічні	державна інноваційна політика; стан науково-технічного розвитку; ступінь конкурентоспроможності продукції
	Ринкові	обсяг продажів; розмір ринку; частка ринку; кількість покупців на даному ринку; кількість, розміри та географічне охоплення посередників різного рівня; ринкове середовище

Як показало дослідження, більшість вітчизняних підприємств внаслідок економічної, політичної та фінансової нестабільності, а також певної недосконалості ринків, існуючої системи інвестування, інноваційної політики держави тощо, знаходяться в ситуації критичного фінансово-господарського стану. Отже, кризовий стан вітчизняного інноваційного підприємництва виник під впливом різних факторів, які мають дуже важливе значення.

Так, слабка державна політика в цій сфері приводить до недосконалості

законодавства в галузі господарського права, що проявляється в тім, як держава ставиться до підприємницької інноваційної діяльності. В частковості це стосується часті зміни законодавства, високого рівня оподаткування, існуючих умов експорту та імпорту і т.д.

Досить важливим фактором впливу на фінансове становище того чи іншого підприємства є значне сповільнення розвитку науки і техніки. Відомо, що більшість вітчизняних підприємств неохоче впроваджують в практику своєї діяльності наукові досягнення. Це більше за все пов'язано із браком коштів, що досить вагомо впливає на прибутковність національного виробництва [6].

Висновки. Під інноваційно-активним підприємством науковці розуміють підприємство, що займається інноваційною діяльністю. При цьому зміст інноваційної активності полягає не тільки в тому, щоб оцінювати масштаби впровадження нових та покращених технологій, а й сприяти окремим підприємствам в обранні певного напрямку інноваційного розвитку та формуванні на цій основі ефективної інноваційної політики. До найбільш значимих факторів, що впливають на інноваційну активність підприємств, слід віднести політичну та економічну нестабільність, неналежне регулювання фінансового механізму та інфляційних процесів, відсутність належної національної інноваційної політики.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є дослідження інноваційної активності підприємств України та визначення основних проблем і ризиків їх розвитку.

Список літератури

1. Закон України «Про інноваційну діяльність»: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3715> – 17.
2. Баранова И. В., Черепанова М. В. Методические подходы к оценке инновационной активности и инновационного потенциала вуза // Новосибирская инновационно-инвестиционная корпорация «НОВИНКОР»: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://novinkor.com/biblioteka/innoworld/71-innoactive.html>.
3. Гринько Т.В., Єрмакова Г.В. Сутність інноваційної активності підприємства та її оцінка // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bi/2011_11/62-64.pdf.
4. Зорин В. «Евразийская мудрость от А до Я»: толковый словарь: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.term.ru/dictionary/470>.
5. Логвиненко Є.І., Кузьменко О.М., Плетньов М.В. Визначення характеристик для опису діяльності інноваційно-активних підприємств // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VISUNU/2010_11_2/Logvinenko.pdf.
6. Реустов А. Ю. Анализ ресурсной, результатной и статистической компонент инновационной активности организации // Инновации. Инвестиции. – 2011. – №33: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: www.uecs.ru/component/content/article/650.
7. Тарасенко І.О., Королько О.М., Белявська К. С. Оцінка інноваційної активності підприємства в системі стратегічного управління // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №9 (99). – с. 133 – 141.
8. Ушаков Д.Н. Большой толковый словарь современного русского языка: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dict.t-mm.ru/ushakov/>.
9. Ховрак І.В., Мельничук П.С. Інноваційна активність вітчизняних підприємств: сучасний стан та проблеми розвитку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchetei/2011_2_1/NV-2011-V2_37.pdf.

Andriy Andryushko

Director of the State Enterprise “Kryvbasstandartmetrologiya” Kryvyi Rih

Innovatively active enterprises: nature and impact factors of their development

The aim of the paper is to define the essence of the concept of innovatively active enterprises, to generalize approaches to their assessment and identify external influences on their development.

The paper states that scientists define an innovatively active enterprise as those, which are engaged in innovative activities. Innovative activities traditionally include: implementation of research and development, obtaining machinery, equipment, facilities; acquisition of new technologies and other fixed assets, also capital costs connected with the introduction of innovations; industrial design, and other types of preparation for the production of new products, introduction of new methods of production, implementation of marketing innovation and so on. All external factors, which influence the emergency of an enterprise innovative activity, can be divided into international, national and market.

Thus, innovative activity should be considered as a complex process aimed at the creation, production and improvement of new products, services, technologies, organizational forms. Their appearance at the market can provide extra income.

innovation, innovatively active enterprises, environment factors

Одержано 28.10.13

УДК 342.5

Ю.А. Бондар, канд. екон. наук

Кіровоградська льотна академія національного авіаційного університету

Менеджмент в органах державної влади

У статті проаналізовано питання запровадження принципів менеджменту в діяльність органів державної влади. З'ясовано, що публічний менеджмент є системною, складною і, певною мірою, суперечливою державною політикою. Описано зміст поняття публічного управління та показано, що термін "державне управління", який використовується в Україні, не є точним відповідником терміна "публічне управління".

державне управління, менеджмент, публічний менеджмент, управління, адміністрування

Ю. А. Бондарь

Кировоградская летная академия национального авиационного университета

Менеджмент в органах государственной власти

В статье проанализированы вопросы внедрения принципов менеджмента в деятельность органов государственной власти. Выяснено, что публичный менеджмент является системной, сложной и, в определенной степени, противоречивой государственной политикой. Описаны содержание понятия публичного управления и показано, что термин "государственное управление", который используется в Украине, не является точным соответствием термина "публичное управление".

государственное управление, менеджмент, публичный менеджмент, управление, администрирование

Постановка проблеми. Ефективність сучасного реформування системи державного управління значною мірою залежить від застосування нових концепцій та форм соціальної взаємодії, уже апробованих у країнах зі сталими традиціями демократичного врядування. Нові реалії вимагають застосування нових підходів до управління: заміни традиційних способів управління, що базувалися на застосуванні владних повноважень та чітких бюрократичних процедур, на такі, що зорієнтовані на надання якісних публічних послуг. Трансформації урядів супроводжувалися заміною традиційних механізмів управління на ринкові: "наказувати і контролювати" на "мотивувати та отримувати результат". Підвищення продуктивності роботи державних установ, запровадження ринкового стилю управління, децентралізація, фокусування